

25 rokov SPPK - aktualizované

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora si 26. októbra v Nitre pripomenula 25 rokov od svojho vzniku.

15. júla uplynulo 25 rokov odvtedy, čo delegáti ustanovujúceho valného zhromaždenia založili v Nitre Slovenskú poľnohospodársku a potravinársku komoru. Tento akt sa opieral o zákon č. 30/1992 Zb.. Predstavuje základný kameň najreprezentatívnejšej samosprávy agropotravinárskeho sektora na Slovensku, ktorá zastrešuje 93-tisíc zamestnancov.

Slávnostného podujatia sa zúčastnilo viac ako 230 pozvaných hostí na čele s predsedom NR SR Andrejom Dankom, ministerkou pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Gabrielou Matečnou, poslankyňou NR SR Evou Antošovou, zahraničnými hosťami, zástupcami rezortného ministerstva, akademickej obce, spolupracujúcich inštitúcií a miestnej samosprávy. Vo svojich príhovoroch pred vedením Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory a aj samotnými poľnohospodármi a potravinármi ocenili význam Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory ako najväčšej agropotravinárskej samosprávy na Slovensku. Rovnako hovorili aj o najdôležitejších úlohách, ktoré čakajú toto strategické odvetvie národného hospodárstva.

Podľa predsedu SPPK Milana Semančíka k nim patrí najmä navýšenie štátnej pomoci, ktorá bude smerovať do odvetvia. V roku 2016 dosiahla výška štátnej pomoci v okolitých štátoch EÚ približne desať až tridsaťnásobok štátnej pomoci poskytnutej slovenským poľnohospodárom. Zaostávame vo výške poskytovanej štátnej pomoci za okolitými krajinami už od vstupu do EÚ v roku 2004, čím strácame možnosť konkurencie na spoločnom trhu EÚ.

[Pozrite si celú fotogalériu --->](#)

Slávnostná reč predsedu SPPK Milana Semančíka

Vážený pán predseda parlamentu,
Vážená pani poslankyňa,
Vážená pani ministerka,
Vzácni domáci aj zahraniční hostia,
Kolegyne a kolegovia,
Vážené dámy a páni,

pätnásteho júla uplynulo 25 rokov odvtedy, čo delegáti ustanovujúceho valného zhromaždenia založili tu v Nitre Slovenskú poľnohospodársku a potravinársku komoru. Tento akt sa opieral o zákon č. 30/1992 Zb., ktorý predstavuje základný kameň najreprezentatívnejšej samosprávy agropotravinárskeho sektora na Slovensku.

Ak sa pozrieme do histórie našej komory, je potrebné pripomenúť si jej činnosť na pozadí vývoja agropotravinárskeho rezortu. Začiatkom 90-tych rokov dominovalo politikárčenie nad národohospodárskym záujmom štátu a myšlienky o prosperujúcom slovenskom vidieku na báze malých rodinných fariem dostali absolútnu prioritu. Ostatné formy hospodárenia sa ocitli v diskriminačnom postavení a existenčnom ohrození, pričom išlo najmä veľkovýrobné formy podnikania na pôde. Vtedy novovzniknutá komora musela tvrdo zapracovať a presadzovať vyváženosť prístupov zo strany štátu ku všetkým podnikateľským formám približne rovnako, bez ohľadu na ich veľkosť.

Koncom 90-tych rokov minulého storočia bolo zrejmé, že úplne sklamala jednak táto myšlienka, ale aj koncepcia agrárnej reformy, spoliehajúca sa na liberalizáciu cien, reštriktívnu finančnú politiku a

samoregulačné pôsobenie trhu. Vtedajšia politická diskusia spôsobila degradáciu roľníckeho stavu a neskôr presadzovaný slogan, že ak potraviny nevyrobíme – tak ich dovezieme, na dlhé obdobie zabrzdil podporu politických špičiek a tým aj rozvoj poľnohospodárstva a potravinárstva.

Komora na prelome storočí požadovala korekciu postupov v ďalšom procese privatizácie pôdohospodárstva tak, aby sa dosiahla primeraná majetková účasť a kapitálové prepojenie poľnohospodárskej prvovýroby so spracovateľským priemyslom a službami. Žiaľ, jej hlas výkonná i zákonodarná moc nechceli počuť, čo sa ukázalo ako strategická chyba. Tento problém patril medzi tie, ktoré sa vo veľkej miere podpísali pod dlhodobý nepriaznivý vývoj agropotravinárskeho komplexu.

Náročné obdobie pre komoru, hlavne jej vedenie, bolo v čase príprav na integráciu Slovenska do Európskej únie, ktoré spájalo celé odvetvie s nemalými nádejami. Tie sa však, žiaľ, ani zďaleka nenaplnili. Naopak, nerovnaké podnikateľské prostredie, sprevádzané masívnym dovozom potravín pochybnej kvality zahraničnými obchodnými reťazcami, si vybralo ďalšiu daň v útlme domácej poľnohospodárskej i potravinárskej výroby. Sme doteraz sklamaní z toho, že ani reforma Spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie po roku 2013 nezabezpečila odstránenie súčasných rozdielov v agrárnych podporách medzi starými a novými členskými krajinami.

Vážené dámy a páni,
samospráva predstavuje významnú súčasť demokratického riadenia spoločnosti a kľúčový pre stanovenie jej kompetencií by mal byť princíp subsidiarity. To znamená, že verejná správa by mala zabezpečovať iba to, čo nemôže vykonať jednotlivec, prípadne súkromný sektor. Rešpektovanie princípu subsidiarity zároveň znamená, že to, čo môže vykonať menšie spoločenstvo - vrátane profesijnej samosprávy - by sa mu malo ponechať.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora reprezentuje 93 000 zamestnancov a predstavuje neštátnu, verejnoprávnu a samosprávnú inštitúciu, poslaním ktorej, ako jej vyplýva zo zákona, je uplatňovanie oprávnených spoločných záujmov svojich členov pri tvorbe hospodárskej a sociálnej politiky a podpora a ochrana podnikania a majetku svojich členov v záujme rozvoja a zvelaďovania poľnohospodárstva a potravinárstva v Slovenskej republike.

K výhodám našej komory patrí skutočnosť, že ako jediná samosprávna organizácia v Slovenskej republike združuje podnikateľov v poľnohospodárstve, potravinárstve i službách bez rozdielu právnej formy a veľkosti, čo utvára dostatočne širokú platformu na riešenie zásadných otázok, tvorbu odborných stanovísk a formulovanie spoločného postupu voči štátnej správe, zákonodarným orgánom i zahraničným inštitúciám a organizáciám.

Zo zákona vyplýva povinnosť komory nadstranícky presadzovať oprávnené záujmy svojich členov. Tento model komory nám závidia v mnohých krajinách, ktoré takisto vnímajú čoraz väčší význam harmonického prepojenia všetkých článkov reťazca výroby potravín združených v samospráve.

Dôležité pre nás je podporovať medzinárodnú spoluprácu a presadzovať záujmy členov aj s pomocou zahraničných partnerov. Z iniciatívy našej komory sa začali pravidelne stretávať vrcholní predstavitelia agrárnych komôr krajín Visegrádskej štvorky, pričom posledné, už 67. zasadnutie bolo pred týždňom v Budapešti. Ďakujeme tu prítomným zástupcom samospráv z Česka, Poľska a Maďarska za ich podporu.

Keďže jedinou spoločnou politikou v krajinách EÚ je poľnohospodárska politika, je nevyhnutné a z našej strany aj žiaduce, byť v srdci jej tvorby, t.j. v Bruseli prostredníctvom profesionálnej poľnohospodárskej organizácie (COPA) a zastúpenia SPPK v Európskom hospodárskom a sociálnom výbore. Nie sme naivní a uvedomujeme si, že menšie krajiny, medzi ktoré patrí aj Slovensko, nebudú hýbať dejinami tak, aby ich prispôbovali len a len vo svoj prospech. Môžu však na ne aktívne vplývať, aby si zabezpečili priaznivé podmienky na rozvoj.

Veľmi dôležitá je pre nás spolupráca s rezortným ministerstvom. Je žiaduce, aby sme mali rovnaký cieľ, ktorý je možný určiť len ak na oboch stranách existuje vôľa na dialóg, ochota navzájom sa počúvať a spoločne hľadať riešenia. Iný názor komory, ako je názor ministerstva neznamenaá atak na rezortné ministerstvo, ale prináša aj iné alternatívy riešenia problému, ktorý nás trápi.

Zintenzívňujeme aktivitu na úseku odborného vzdelávania v stredných odborných školách so študijnými odbormi a učebnými odbormi v poľnohospodárstve a potravinárstve vrátane duálneho vzdelávania. Je to pre nás dôležité preto, lebo poľnohospodárske odvetvie postupne starne a čerstvú krv v podobe kvalifikovaných mladých ľudí potrebujeme všetci ako soľ. Hlavne do už existujúcich podnikov.

Uplynulých 25 rokov sa niekedy nieslo aj v znamení dezintegračných tendencií a snáh o rozbitie, či dokonca stranícke ovládnutie komory. To, že ich naša najväčšia samosprávna organizácia prekonala, je dielom zdravého rozumu a osobného nasadenia tých, ktorí v riadili jej činnosť. Musíme si však uvedomiť všetci, že svoju samosprávnu organizáciu musíme ďalej rozvíjať a zveľaďovať.

Vážení hostia, dámy a páni,
považujeme za štátnicky neprípustné, že Slovensko je na chvoste EÚ v potravinovej bezpečnosti štátu. Prieskumy našej komory, ale aj niektorých ďalších inštitúcií, potvrdili, že v súčasnosti sa u nás predáva 60 percent potravín z dovozu, ktoré nahradili domáci tovar. Nejde pritom len o nenahraditeľné komodity, ktoré sa u nás nevyrábajú, ale tie, ktoré sme v minulosti produkovali pre vnútorný trh my sami.

Vytlačanie domácich výrobcov z pultov obchodných reťazcov spôsobilo útlm slovenskej produkcie, v

dôsledku čoho sme stratili sebestačnosť takmer vo všetkých potravinárskych komoditách a stali sme odkázaní na ich dovoz. V susedných nových členských krajinách Európskej únie predávajú zhruba 70-85 % domácich potravín, u nás je to 38 %. V západnej Európe sa tento predaj pohybuje od hranice 80 % vyššie, pretože tamjší obyvatelia veria domácim produktom a vedia, že ich kupovaním dávajú prácu domácim ľuďom, ktorí zasa môžu zarobené príjmy vynakladať na kupovanie iných tovarov a služieb. Veľmi potrebná je preto aj systematická práca so spotrebiteľom, ktorý musí dostať informácie o domácich i dovážaných potravinách a všetkých súvislostiach, ktoré sú s nimi spojené.

Okrem spomínanej práce so spotrebiteľom považujeme za nevyhnutné opätovne legislatívne upraviť vzťahy medzi obchodnými reťazcami a ich dodávateľmi potravín. Aj pod tlakom SPPK obchodné reťazce, ktoré predávajú viac ako 85 % potravín na Slovensku, prichádzajú s iniciatívou predaja domácej produkcie. No týždeň slovenských potravín na Slovensku, ani vitrínka s regionálnymi potravinami v obchodnom reťazci, nie je riešenie. Víťame iniciatívu rezortnej ministerky Gabriely Matečnej počas predsedníctva SR v EÚ v boji proti nekalým obchodným praktikám obchodných reťazcov, no je potrebné pokračovať aj naďalej aby čistá marža v obchode s potravinami bola rozdelená spravodlivo medzi všetky články potravinovej vertikály.

Vážené dámy a páni,

Slovensko si však musí ujasniť, aké poľnohospodárstvo a potravinárstvo chce, čo od neho očakáva a aké podmienky vytvorí na jeho rozvoj. Potrebujeme mať vlastnú poľnohospodársku politiku, ktorá zabezpečí rovnaké podmienky a príležitosti ku všetkým formám hospodárenia.

Nemôžeme preberať všetky predpisy a nariadenia EK v rámci SPP bez vízie kam budeme smerovať. Nemôžeme ignorovať trend vo svete, ktorý sa týka aj EÚ, kde dochádza k primeranej koncentrácii agropotravinárskych podnikov. Rozlišujeme len medzi podnikmi, ktoré majú celospoločenský prínos a produkujú pridanú hodnotu bez posudzovania ich formy a veľkosti.

Podpora príchodu mladých ľudí do sektora musí byť aj do už existujúcich podnikov. Kto začína podnikať, týka sa to najmä agrosektora, veľakrát sa popáli, no aj napriek tomu držíme palce mladým

a odvážnym ľuďom, ktorí túto úlohu na seba zobrali.

Čím ďalej sa javí ako nevyhnutné riešenie škôd, spôsobených v poľovnou zverou a veľkými šelmami. Potrebujeme zvýšiť systémovú podporu prírodne znevýhodnených, tzv. ANC oblastí, pretože súčasný trend vedie k útlmu produkčnej činnosti podnikov a poklesu zamestnanosti v týchto oblastiach Slovenska.

Je potrebné venovať dostatočnú pozornosť ochrane pôdneho fondu, či už pred nezmyselným záberom úrodnej pôdy, alebo špekulatívnym výpredajom, pričom oceňujeme prijatie ústavného zákona z dielne SNS, ktorý má ochranu pôdy zaviesť do praxe.

Agrosektor nie je v dobrom stave. Súčasný systém SPP obmedzuje produkciu a bol po vstupe do EÚ tabletkou na spanie pre náš agrosektor. Podnikanie v poľnohospodárstve sa častokrát mení na podnikanie s dotáciami. V úvodzovkách - vďaka eurofondom primárne robíme to, čo môžeme urobiť, nie to, čo je potrebné urobiť. Osobný záujem výrazne prevyšuje celospoločenský prínos pri poskytovaní dotácií do sektora. Transparentnosť a spravodlivosť, potieranie korupcie v súťažení o dotácie musí byť prioritou štátu.

EÚ umožňuje poskytovať podnikateľským subjektom v pôdohospodárstve štátnu pomoc z vlastných zdrojov členského štátu v súlade s pravidlami EÚ o štátnej pomoci. Túto možnosť poskytovať štátnu pomoc do agopotravinárskeho sektora využívajú štáty EÚ v rôznej výške. Záleží hlavne na prístupe vlády k sektoru. V roku 2016 dosiahla výška štátnej pomoci v okolitých štátoch EÚ približne desať až tridsaťnásobok štátnej pomoci poskytnutej slovenským poľnohospodárom. Zaostávame vo výške poskytovanej štátnej pomoci za okolitými krajinami už od vstupu do EÚ v roku 2004, čím strácame možnosť konkurencie na spoločnom trhu EÚ.

Poľnohospodári oprávnené očakávajú pomoc od štátu na systémové opatrenia, t.j. tzv. zelenú daňovo zvýhodnenú naftu, riadenie rizík z dôvodu klimatických zmien, podporu mliečneho sektora a sektora cukru po skončení kvót. Systémové opatrenia sú najlacnejšie pre štát a najúčinnnejšie pre agrozozor.

Dôsledkom minulej agrárnej politiky a nezabezpečenie rovnakých podmienok podpory v priamych platbách, ako aj štátnej pomoci v porovnaní s okolitými krajinami, je o.i. zastúpenie slovenských výrobkov v maloobchodných predajniach pod 40 % a neustále stúpajúce negatívne saldo zahraničného obchodu s agrokomoditami, ktoré dosahuje 1,3 mld. €. Dosiahnutie vládou stanoveného cieľa 80 % potravinovej sebestačnosti Slovenskej republiky do roku 2020 sa nám javí ako nemožné.

Teraz je nevyhnutné a maximálne žiaduce venovať pozornosť diskusií o smerovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2020. K tomu musíme prispieť našou aktivitou nielen my, ale aj rezortné ministerstvo a vláda SR. Prvý krok sme spravili prijatím Bratislavskej deklarácie z 31. marca 2017 k smerovaniu novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2020, ktorú podpísalo zatiaľ 8 krajín strednej a východnej Európy (*Slovensko, Česká republika, Poľsko, Maďarsko, Chorvátsko, Estónsko Litva a Bulharsko*). Je treba si uvedomiť, že ak naše snaženie nepodporí vláda, nebude mať naša práca požadovaný účinok na spravodlivú tvorbu reformovanej SPP po roku 2020.

Slovenskí poľnohospodári musia mať primerané podmienky na podnikanie, aké sú v iných krajinách EÚ, vrátane štátnej pomoci. Ziskovosť v agropotravinárskom sektore je ukazovateľom jeho životaschopnosti. Aj v tomto ukazovateli výrazne zaostávame za okolitými krajinami, pričom len ziskové podniky prispievajú a tým vylepšujú štátny rozpočet.

Chceme veriť, že spoločným úsilím samosprávy a MPRV sa nám podarí dosiahnuť výrazne vyšší objem prostriedkov na štátnu pomoc v rozpočte na rok 2018, ktorý bude porovnateľný s okolitými krajinami a bude zabezpečovať krytie systémových opatrení, ktoré nevyhnutne potrebujeme, aby sme mohli byť schopní konkurencie. Tu stále platí, že my sa nebojíme konkurencie, ale nerovnakých podmienok na podnikanie.

A ešte na záver - ak sa v súčasnosti často hovorí o tom, že chceme byť v jadre Európy, musíme tam byť aj s agropotravinárskym sektorom ako strategickým odvetvím štátu.

Vážené dámy a páni,

dve a pol desaťročia v histórii našej komory priniesli mnoho pozitívnych príkladov obetavej práce v prospech členskej základne. Osobnosti, ktoré si dnes prevezmú pamätné plakety, prispievali a stále prispievajú k jej rozvoju a sú zárukou toho, že komora aj naďalej bude presadzovať oprávnené záujmy svojich členov. Dovoľte mi preto, aby som sa poďakoval im aj všetkým ďalším, ktorí svojou činnosťou prispeli k rozvoju Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory. Tichú spomienku venujme tým, čo už nie sú medzi nami a nedožili sa chvíle, aby si mohli spolu s nami pripomenúť 25. výročie vzniku našej komory. Ich odkaz je pre nás inšpirujúci i záväzný, aby sme zveľadovali naše odvetvie i jeho najväčšiu samosprávnú organizáciu.

Ďakujem za vašu pozornosť.

„Všetci musíme popracovať na tom, aby mal poľnohospodár v očiach verejnosti taký spoločenský status, aký má v susedných krajinách a aký si zaslúži za produkciu potravín a udržanie životaschopného vidieka“.

